

1. Kaj je BDP? Bruto Domači Proizvod je skupna vrednost proizvedenih dobrin in storitev določenega narodnega gospodarstva

2. Opredeli potencialni BDP in dejavnike potencialnega BDP?

Je BDP, katerega bi država proizvedla, če bi ji uspelo polno zaposliti vse dejavnike.

DEJAVNIKI: prebivalstvo, naravno bogastvo, proizvedeno bogastvo, tehnološki napredek, družbene in gospodarske razmere v Sloveniji

3. Kakšen BDP je večji potencialni ali dejanski? POTENCIALNI

4. Vzroki brezposelnosti v Sloveniji? Vrste brezposelnosti.

VZROKI: posledica sprememb v strukturi gospodarstva in prebivalstva.

VRSTE: registrirana brezposelnost in prikrita brezposelnost

5. Kako izračunamo stopnjo brezposelnosti?

$$\text{stopnja brezposelnosti} = \frac{\text{Število brezposelnih}}{\text{Aktivno prebivalstvo (zaposleni + brezposelni)}} \times 100$$

6. Kaj je registrirana brezposelnost?

je število tistih iskalcev zaposlitve, ki so prijavljeni na zavodih za zaposlovanje

7. Navedite in opišite metode merjenja BDP.

OSEBNA METODA: dohodki od dela + dohodki od kapitala + dohodki države

METODA UPORABE: ugotavljanje velikosti posameznih kategorij končne uporabe BDP.

$Y = C + BI + G + (X - M)$ SE UPORABLJA PO LETU 1991.

- **C** – domača zasebna poraba
- **BI** – bruto investicija
- **G** – državna poraba
- **(X - M)** – izvoz - uvoz

REALNA METODA: bruto vrednost proizvodnje - vmesna poraba

8. kateri elementi sestavljajo porabo domačega proizvoda (enačba). kateri element zavzema največji delež? $Y = C + BI + G + (X - M)$

- **C** – domača zasebna poraba → NAJVEČJI DELEŽ
- **BI** – bruto investicija
- **G** – državna poraba
- **(X - M)** – izvoz – uvoz

9. Dejavniki, ki vplivajo na povpraševanje in ponudbo po kmetijskih pridelkih. Naštej jih in malce opiši, kako vplivajo na ponudbo oz. povpraševanje!

Dejavniki, ki vplivajo na POVPRAŠEVANJE: število prebivalcev, realni dohodki, relativne cene

dejavniki na PONUDBO: kmetijske površine, kmečko prebivalstvo, opremljenost in tehnologija, struktura proizvodnje

manjše število prebivalcev, manjši relativni dohodek, manjše relativne cene → manjše povpraševanje
več obdelanih površin, boljša opremljenost in tehnologija, več kmečkega prebivalstva → večja ponudba

10. Kaj je industrializacija?

Zmanjševanje kmetijskega, večanje industrijskega prebivalstva, je prehod iz kmetijske v industrijsko družbo

11. Kaj kaže namenska struktura BDP? Napiši enačbo./ Kaj je končna poraba? (2 vprašnji isti odgovor)

Namenska struktura BDP (struktura končne porabe) – nam kaže uporabo BDP in njegovo delitev na $Y = C + BI + G + (X - M)$

12. Kaj je inflacija? Vzroki inflacije. Kaj je deflacija in kaj devalvacija?

INFLACIJA – rast ravni cen, zmanjšanje vrednosti denarja v razmerju s proizvedeno količino blaga

DEFLACIJA – znižanje ravni cen

DEVALVACIJA – zmanjšanje vrednosti denarja

VZROKI INFLACIJE: povišanje plač v neproduktivnih podjetjih, prikazovanje navideznega dohodka, stalni deficit v plačilni bilanci, inozemska posojila, emisija denarja

13. Kaj je ekonomska politika? Kdo so nosilci in katere instrumente uporabljajo?

Ekonomska politika je splet aktivnosti, s katerimi nosilci spreminjajo gospodarske razmere, da bi dosegli določene cilje.

NOSILCI: VLADA - CENTRALNA BANKA - ZDRUŽENJA

INSTRUMENTI:

- a) *FISKALNE POLITIKE*: -proračunski prihodki (davki, carine, prispevki...)
-proračunski izdatki (investicije, subvencije, rezerve...)
-saldo državnega proračuna
- b) *MONETARNE POLITIKE*: -kvalitativni } krediti, operacije na trgu vrednostnih papirjev
-kvantitativni } rezerve bank, obrestne mere, kontrola poslovanja
- c) *DIREKTNEGA NADZORA*: nadzor uvoza in izvoza, interesov prebivalstva, cen, poslovanja podjetij...

14. Kaj je proračunski deficit in kaj suficit? Zakaj prihaja do proračunskega deficita?

DEFICIT-izdatki večji od prihodkov

SUFICIT-prihodki večji od izdatkov

PRIHODKI: prometni davek, carine, dohodnina, davek od dobička, prispevki za socialno varnost, sodne takse, cestnina...

IZDATKI: plače in prispevki državnih uslužbencev, investicije, subvencije, obresti, sredstva za obrambo, občine, begunce...

Do deficita prihaja, ker so izdatki (plače in prispevki...) večji od prihodkov (prometni davek...)

15. Kaj sestavlja javni dolg?

Izgube državnih podjetij in zavodov, slabe terjatve javnih podjetij in bank, devizni depoziti državljanov, izdane obveznice RS, neplačani tuji krediti, proračunski primanjkljaj

16. Kaj je narodni dohodek?

je vrednost blaga in storitev, ki jih je družba ustvarila v enem letu.

17. Kakšni so problemi pri merjenju produkta?

Deflacioniranje, uporaba različnih metod, neregistrirana ekonomska dejavnost...

18. Katera so najpomembnejša gospodarska področja BDP?

Industrija, trgovina in kmetijstvo

19. Kaj je plačilna bilanca, bilanca uspeha, bilanca proračuna in temeljna bilanca?

PLAČILNA: shema transakcij države s tujino v določenem letu

USPEHA: prihodki in izdatki države

PRORAČUNA: prikazuje premoženje države v določenem trenutku

TEMELJNA: obsega tekoče transakcije in dolgoročni kapital

20. Katere so primarne, sekundarne in terciarne dejavnosti BDP?

PRIMARNE: kmetijstvo

SEKUNDARNE: industrija

TERCIARNE: storitve, trgovina